

چشم انداز نگران کننده صنعت در ارس/ سهم منطقه آزاد استان از «صادرکنندگان نمونه ملی» صرف بود

شنبه این هفته بود که طی مراسم باشکوهی در تهران، از ۵۰ صادرکننده نمونه ملی تجلیل شد. پنج صادرکننده برتر از این تعداد را صنایع آذربایجان شرقی تشکیل می داد اما هیچ کدام از این واحدها متعلق به جغرافیای وسیع منطقه آزاد ارس نبود.

اعتدال آذربایجان (اعتدال پرس) - یادداشت وارده / شنبه این هفته بود که طی مراسم باشکوهی در تهران، از ۵۰ صادرکننده نمونه ملی تجلیل شد. پنج صادرکننده برتر از این تعداد را صنایع آذربایجان شرقی تشکیل می داد اما هیچ کدام از این واحدها متعلق به جغرافیای وسیع منطقه آزاد ارس نبود.

شرکت های شونیز، موتوژن، آیدین، خشکبار مجتبی بناب و تراکتورسازی تبریز پنج صادرکننده برتر ملی از آذربایجان شرقی بودند اما دست فعالان صنعتی منطقه آزاد ارس که اتفاقاً صنعتی ترین منطقه آزاد ایران لقب گرفته است، از کسب عنوان «صادرکننده نمونه ملی» کوتاه ماند.

پرواضح است که فلسفه تاسیس و فعالیت مناطق آزاد، بسترسازی برای تبدیل شدن آن ها به پایگاه های برتر صادراتی کشور است. این مهم زمانی پراهمیت تر می شود که بدانیم قانونگذار جهت رونق گرفتن

سرمایه گذاری و متعاقب آن، توسعه صادرات در مناطق آزاد، مشوق های بسیار خوبی در نظر گرفته است که معافیت های طولانی مدت مالیاتی و گمرکی و اعمال کم ترین تشریفات قانونی برای صادرات کالا، از جمله این مشوق هاست.

علاوه بر این، باید مزیت مجاورت منطقه آزاد ارس با چند کشور همسایه و برنامه ریزی هدفمند ارس برای ارتباط با روسیه و کشورهای سی آی اِ اِ س را به مزیت های قانونی اشاره شده اضافه کرد. عهده دار بودن مدیریت این منطقه آزاد توسط چهره ای که بیش از همه به «صنعتی بودن» شهره است نیز انتظارات افکار عمومی برای نقش آفرینی او جهت توفیق واحدهای صنعتی ارس به منظور قرار گرفتن در جمع صادرکنندگان نمونه ملی را توجیه می کند.

حال سوال اینجاست که به رغم این همه مزیت و سرمایه گذاری صدها میلیاردی دولت و بخش خصوصی در ارس، چرا بعد از گذشت ۱۳ سال از تاسیس و فعالیت این منطقه آزاد، صادرکنندگان ارس نمی توانند جایگاهی در بین برترین های کشوری داشته باشند؟ آیا نباید به این اظهارات مسئولان محلی و منطقه ای که مرتباً از تبدیل شدن ارس به «قطب صنعتی» و «داشتن قدرت بالای صادراتی» سخن می گویند، به دید تردید نگریست؟ و آیا از میان این همه برند تولیدی فعال در ارس مانند آمیکو، کارخانه ریسندگی جلفاکاران، پالایشگاه رهام، شرکت نگین فخر آذربایجان و یا سایت گلخانه ای که در سفر اخیر شماری از فعالان رسانه ای استان مورد بازدید قرار گرفت و البته در اغلب سفرهای مقامات مسئول داخلی و خارجی در برنامه بازدید قرار می گیرد، حتی یکی قابلیت کسب عنوان صادرکننده برتر را نداشت؟

آنچه به زعم برخی، «بحران صنعت در ارس» خوانده می شود، زمانی ابعاد جدیدی به خود می گیرد که بدانیم در همین دو هفته گذشته، واحدهای صنعتی این منطقه آزاد حتی در سطح استانی نیز نتوانستند از میان ۲۶ واحد برتر کیفی آذربایجان شرقی که توسط اداره کل استانداری معرفی و تجلیل شدند، توفیقی به دست آورند.

یکی از دلایل بزرگ این ناکامی را باید در تغییرات پی در پی مدیریتی در منطقه آزاد ارس جستجو کرد. در وضعیتی که ثبات مدیریتی بر سازمان حاکم نباشد، نمی توان به عدم اعتماد سرمایه گذاران برای سرمایه گذاری و یا توسعه فعالیت های سرمایه گذاری خُرده گرفت. بدیهی است که در چنین شرایطی «سلیقه» جای «برنامه» را می گیرد و هر مدیری برای دور مسئولیت خود، اولویتی تعیین می کند. نکته دیگر گسترده بودن مزیت هایی است که ارس برای حرکت در مسیر آن ها اقدام به تهیه «استراتژی» کرده است. «گردشگری»، «صنعت و معدن»، «کشاورزی»، «ترانزیت و صادرات مجدد»، «آموزش عالی» و «خدمات» ازجمله استراتژی های برتر تدوین شده توسط ارس است و این در حالیست که مناطق آزاد دیگر با طراحی یک یا دو استراتژی به موفقیت های خوبی هم رسیده اند.

کیش برای خود مزیت گردشگری، انزلی ترانزیت و انبارداری، ماکو ترانزیت و البته تقویت جوامع محلی به خاطر فعالیت گروه های تروریستی در محیط پیرامونی و یا قشم و چابهار برای خود برنامه ای جهت ایجاد همپیوندی اقتصاد محلی و ملی با اقتصاد جهانی تعیین کرده اند ولی استراتژی های ارس، در حوزه های گونه گونه تعریف شده است و طبیعتاً گستردگی وظایف، مانع توفیق، حتی در مزیت های نسبی می شود.

ارس با برخورداری سالانه از میلیاردها تومان سرمایه گذاری دولتی و هدفگذاری تقویت صادرات، سهمی صفر درصدی از جمع ۵۰ نفری صادرکنندگان نمونه ملی در سال جاری داشت، از ۲۶ برگزیدگان استانی به عنوان واحدهای نمونه کیفی امسال نیز هیچ کدام، از نظر جغرافیایی در منطقه آزاد ارس مستقر نبود. آیا وقت آن نرسیده است که تدبیری به حال این وضع نگران کننده کرد؟

نگارنده: حامد عاطفی فر

---

*اعتدال پرس آماده انعکاس دیگر دیدگاه‌های موجود در این خصوص
بویژه از طرف مسئولان منطقه آزاد ارس می باشد.